

μελέτη

Η αντιτρομοκρατική νομοθεσία και η διάσωση της ΕΕ

Η **Αθανασία Βασιλοπούλου-Αθανασοπούλου** υποστηρίζει ότι η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας προωθεί τη συνοχή των κρατών-μελών της Ενωμένης Ευρώπης

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

Οι επιθέσεις της 11/9/2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υπήρξαν καθοριστικές σε ποικίλα επίπεδα. Η διεθνής τρομοκρατία απέκτησε ως φαινόμενο μια άλλη, εξαιρετικά σύνθετη διάσταση και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί πιο εύθραυστη από ποτέ η ισορροπία ανάμεσα στα δύο έννομα αγαθά της ασφάλειας και της ελευθερίας. Με άλλα λόγια, στο νευραλγικό αυτό πεδίο βλέπουμε να συγκρούονται μοιραία δύο αναγκαιότητες: αφενός η προστασία των πολιτών και, αφετέρου, ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων τους. Υφίστανται διαφορές στους τρόπους με τους οποίους οι ΗΠΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση προσεγγίζουν την τρομοκρατία. Η τελευταία, ιδίως στις ΗΠΑ, αντιμετωπίζεται ως εξωτερική απειλή κατά της ασφάλειας της χώρας. Η ρητορική περί «πολέμου κατά του τρόμου» οδήγησε, ως γνωστόν, σε δύο πολέμους και σε μέτρα που βασίζονται σε παράνομες παρακολουθήσεις, συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς καμία έγκριση, καθώς και παράνομες κρατήσεις λ.χ. στις φυλακές του Γκουαντάναμο. Στην Ευρώπη, από την άλλη μεριά, η τρομοκρατία αντιμετωπίζεται ως ποινικό αδίκημα και ακριβώς σε αυτόν τον τομέα λαμβάνονται τα μέτρα για την καταπολέμησή της. Ακόμα και η αστυνομική συνεργασία (διακυβερνητική αρχικά) σέβεται τα δικαιώματα των κατηγορουμένων και των υπόπτων, όπως και το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικότητας.

Ωστόσο μια συγκριτική ανάλυση των τάσεων που σημειώνονται τόσο στην ΕΕ όσο και στις ΗΠΑ, αναφορικά με την ανάπτυξη και την υιοθέτηση του ρυθμιστικού πλαισίου για την καταστολή της τρομοκρατίας, μας δείχνει ότι αυτές οι τάσεις πλέον «συγκλίνουν προς την ίδια κατεύθυνση, δημιουργώντας τις συνθήκες για να αποφασίσει το υπερεθνικό κέντρο για την αντιμετώπιση μιας σοβαρής διασυνοριακής απειλής» όπως σημειώνει η Αθανασία Βασιλοπούλου-Αθανασοπούλου στο βιβλίο της «Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αντιμετώπιση της τρομοκρατίας: Θεσμικές και πολιτικές τάσεις. Διατλαντική συνεργασία», το οποίο αποτελεί προέκταση της διδακτορικής διατριβής της. Η συγγραφέας, διδάκτωρ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης

και Δημόσιας Διοίκησης, συνδυάζει επιστημονικά εδραιωμένα συμπεράσματα με την εμπειρική γνώση και ακολούθως περιγράφει τις θεσμικές αλλαγές (και τις αντίστοιχες αλληλεπιδράσεις) που επιφέρουν (και στις δύο όχθες του Ατλαντικού) ο σχεδιασμός και η άσκηση της αντιτρομοκρατικής πολιτικής.

Ο τίτλος της μελέτης δεν παραπέμπει επομένως σε κάποιο «παράδοξο», αντιθέτως αποτυπώνει τη βασική υπόθεση της εργασίας της: ότι η διακίνδυνωση της ασφάλειας συνδέεται (και δύναται να συνδεθεί περαιτέρω) με την ενδυνάμωση των εσωτερικών και εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, ότι δηλαδή «ο χώρος της ποινικής Δικαιοσύνης έχει εξελιχθεί σε έναν δυναμικό τομέα ενίσχυσης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης».

Ακούγεται πράγματι ενδιαφέρουσα (και αισιόδοξη) τούτη η σύλληψη, ειδικότερα αν σκεφτούμε τις (πολλές αρνητικές) κοινωνικές πραγματικότητες της σημερινής Ευρώπης. Μπορεί όντως η αντιτρομοκρατική νομοθεσία (ας την ονομάσουμε εδώ «σύγκλιση μικρής κλίμακας») να διασώσει και πολιτικά την Ενωμένη Ευρώπη (αυτή είναι η «σύγκλιση μεγάλης κλίμακας») που εσχάτως περνάει μια πρωτοφανή και πολυεπίπεδη κρίση; «Η εξέλιξη αυτής της νομοθεσίας μπορεί να έχει επίδραση στη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της ΕΕ μέσω της εκχώρησης εξουσιών από τα κράτη-μέλη» απαντά η συγγραφέας. Διότι είναι σαφές ότι οι ευρωπαϊκοί θεσμοί

ανέκαθεν προχωρούσαν σταδιακά έχοντας απέναντί τους την επιφυλακτικότητα των εθνικών περιφερειών. Παρ' όλα αυτά αξίζει να σταθούμε σε ό,τι παραπάνω ονομάσαμε «σύγκλιση μικρής κλίμακας». Πότε τα κράτη-μέλη αποδεικνύονται πρόθυμα, όπως εν προκειμένω τουλάχιστον, να μετατοπίσουν τις αρμοδιότητές τους; Τούτο συντελείται μόνο όταν συντρέχουν οι συνθήκες που η συγγραφέας ταυτοποιεί ως «διάστημα κρίσιμης εγρήγορσης». Υπό το κράτος δηλαδή μιας έκτακτης ανάγκης, μιας εσπευσμένης ανασφάλειας. Ένα χρήσιμο, σε κάθε περίπτωση, ανάγνωσμα.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αντιμετώπιση της τρομοκρατίας: Θεσμικές και πολιτικές τάσεις. Διατλαντική συνεργασία

Εκδόσεις Πατάκη, 2017, σελ. 360, τιμή 17 ευρώ

Το βιβλίο παρουσιάζεται την Πέμπτη 19 Απριλίου (ώρα 19.00) στο Public Συντάγματος. Ομιλούν και συνομιλούν με τη συγγραφέα ο βουλευτής της ΝΔ Νίκος Δένδιας, οι ομότιμοι καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών Παναγιώτης Ιωακείμιδης και Πάνος Καζάκος, και ο διευθυντής του «Βήματος» Αντώνης Καρακούσης.

